

ΠΩΣ ΕΜΑΘΕ Η
ΛΕΣΒΟΣ ΝΑ ΑΓΑΠΑΕΙ
ΤΑ PUSHBACKS

Το κείμενο «Πώς η Λέσβος έμαθε να αγαπάει τα pushbacks» κυκλοφόρησε στη Μυτιλήνη, τον Μάιο του 2023.

Τυπώθηκε στα Ελληνικά και στα Αγγλικά και είναι διαθέσιμο χωρίς αντίτιμο. Η χρήση του είναι ελεύθερη για μη εμπορικούς σκοπούς. Οι συνελεύσεις της Ανοιχτής Συνέλευσης ενάντια στη Συνοριακή Βία στη Λέσβο γίνονται κάθε Τετάρτη στις 17:00 στη Κατάληψη στο Μπίνειο.

Επικοινωνία: borderviolencelesvos@espiv.net
borderviolencelesvos@noblogs.org

Πώς έμαθε η Λέσβος να αγαπά τα pushbacks

Στο πλησιέστερο σημείο της, η Λέσβος βρίσκεται μόλις 6 ναυτικά μίλια μακριά από τα τουρκικά παράλια. Συνεπώς, αποτελούσε πάντα ένα σημείο διέλευσης πληθυσμών. Αυτό που αναγνωρίστηκε διεθνώς το 2015 ως «προσφυγική κρίση» δεν ήταν ένα νέο φαινόμενο. Το νησί έχει υπάρξει σταυροδρόμι διέλευσης για Κούρδους αγωνιστές, πολιτικούς αντιπάλους της Τουρκίας, ανθρώπους από τη μέση Ανατολή και Έλληνες που έφυγαν από τη Μικρά Ασία το 1922.

Το 2015, η Λέσβος βρέθηκε στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής προσοχής λόγω της άφιξης χιλιάδων ανθρώπων κατά τη διάρκεια του λεγόμενου «καλοκαιριού της μετανάστευσης». Μέχρι το Μάρτιο του 2016, η διαδρομή από τα νησιά προς την ηπειρωτική χώρα παρέμενε λίγο-πολύ ανοιχτή. Η θέσπιση της Συμφωνίας Ε.Ε-Τουρκίας (μέσω της οποίας η Τουρκία συμφώνησε με αντάλλαγμα κεφάλαια δισεκατομμυρίων να ανακόπτει τις αναχωρήσεις μεταναστών από τις ακτές της, να αναχαιτίζει τους μετανάστ(ρι)ες στη θάλασσα και να δέχεται τους απελαθέντες ανθρώπους από την Ελλάδα) κατέστησε δύσκολο για τους μετανάστ(ρι)ες να προσεγγίσουν το νησί της Λέσβου, ενώ την ίδια στιγμή οι πρόσθετοι γεωγραφικοί περιορισμοί εμπόδιζαν την μετακίνησή τους από τα νησιά.

Η Frontex και το Nato ξεκίνησαν επιχειρήσεις στην ευρύτερη περιοχή των νησιών στις αρχές του 2016. Περίπου τον ίδιο καιρό, η Ελλάδα έκανε το πρώτο μεγάλο βήμα προς την ποινικοποίηση της Έρευνας και Διάσωσης (S.a.R), απαγγέλλοντας κατηγορίες για παράνομη διακίνηση ανθρώπων σε διασώστ(ρι)ες από την κοινωνία των πολιτών. Η Βαλκανική Οδός προς την Ευρώπη έλκει σε «επισήμως» το 2017. Παρόλο που οι άνθρωποι διέσχιζαν (και εξακολουθούν να διασχίζουν) τα σύνορα, η εν λόγω διαδρομή έγινε πιο δύσκολη, πιο επικίνδυνη και πιο ακριβή σε κόστος.

Η εξωτερική ανάθεση της διαχείρισης των συνόρων της Ευρώπης συνδυάστηκε με μια έκδηλα ενισχυμένη εσωτερική διαχείριση του συνοριακού καθεστώτος. Καθώς η Τουρκία άρχισε να αυξάνει τον έλεγχο των συνόρων της, η Ελλάδα άρχισε να εφαρμόζει περαιτέρω περιορισμούς.

Οι μεταναστευτικές πολιτικές της Ε.Ε δημιούργησαν ένα σύστημα πολλαπλών και διάχυτων φυλακών...

Την πατρίδα, δηλαδή το σημείο εκκίνησης από το οποίο δεν υπάρχει «νόμιμη» οδός διαφυγής,

αλλά μόνο επικίνδυνα για την ζωή των ανθρώπων ταξίδια.

Τα κέντρα κράτησης που βρίσκονται στα κράτη με τα οποία συνορεύει η Ευρώπη: την Τουρκία, τη Λιβύη, το Μαρόκο..

Τα νησιά του Αιγαίου, δηλαδή τη Λέσβο, τη Χίο, τη Λέρο, την Κω και τη Σάμο, όπου οι γεωγραφικοί περιορισμοί περιορίζουν σημαντικά το ποιος δικαιούται να φύγει, με αποτέλεσμα οι υπόλοιποι άνθρωποι να περιμένουν χρόνια τη σειρά τους και στα οποία είτε έχεις το δικαίωμα να αγοράσεις ένα εισιτήριο για να εγκαταλείψεις το νησί-φυλακή, είτε σου έχει αφαιρεθεί κάθε δικαίωμα και ενδεχομένως να καταλήξεις σε κάποιο πλοίο έτοιμη και έτοιμος για απέλαση.

Βέβαια, ακόμα κι αν φτάσουν στην ηπειρωτική χώρα, καταλήγουν σε μια άλλη φυλακή όπου οι ίδιοι οι μετανάστ(ρ)ες πρέπει να βρουν έναν τρόπο επιβίωσης σε ένα κράτος του οποίου οι πολιτικές αρνούνται το δικαίωμά τους στην εργασία ή την απαραίτητη υποστήριξη για την επιβίωσή τους. Και κάθε μέρα ελλοχεύει ο φόβος να συλληφθούν, να απελαθούν στην Τουρκία ή πίσω στην πατρίδα τους, έτσι ζουν κρυμμένοι, με αποτέλεσμα να ζουν στην αφάνεια.

Το παραπάνω φαινόμενο δεν τελειώνει ποτέ, ούτε ακόμα στον «τελικό προορισμό» όπου το δικαίωμα των ανθρώπων στην εργασία είναι περιορισμένο, ούτε, φυσικά, εξαιρείται η επόμενη γενιά που είναι αναγκασμένη να ζήσει μέσα σε συνθήκες δομικού ρατσισμού και διακρίσεων. Κατηγοριοποιώντας τους «πολίτες» και τους «μη πολίτες», τα σύνορα δημιουργούν ένα επισφαλές, άνευ δικαιωμάτων και συχνά αόρατο εργατικό δυναμικό μεταξύ των ανθρώπων που καταφέρνουν να φτάσουν στην Ευρώπη. Αυτό το εργατικό δυναμικό είναι θεμελιώδης σημασίας για την ευρωπαϊκή οικονομία. Τα σύνορα δεν επηρεάζουν τους πάντες ισότιμα, για την ακρίβεια αποτελούν μία ιεράρχηση της πολιτεϊότητας. Στην πραγματικότητα, ο σκοπός των συνόρων συνίστατο πάντοτε στη δημιουργία διαφορετικών καθεστώτων σχετικά με το νόμο, τη διοίκηση, την αστυνόμευση, τα δικαιώματα και την ελεύθερη μετακίνηση, ανάλογα με την κοινωνική τάξη, την εθνικότητα, το φύλο, το χρώμα του δέρματος, την κατεύθυνση του ταξιδιού κλπ.

Η Ε.Ε. κάνει διακρίσεις μεταξύ «επιθυμητών» και «ανεπιθυμητων» μεταναστ(ρι)ών ακόμα και ειτός των φυσικών συνόρων της. Έχει αναθέσει και μεταβιβάσει σημαντικό μέρος της συνοριακής διαχείρισης σε άλλες χώρες, θεσπίζοντας, από τη μία, ειδικές διαδικασίες για συνοριακούς ελέγχους ειτός της επικράτειάς της (όπως είναι, για παράδειγμα, η έκδοση διαβατηρίων) και αναθέτοντας, από την άλλη, τον έλεγχο ταξιδιωτικών εγγράφων σε εταιρείες μεταφορών ή σε δικαίως προσειμμένους σε αυτήν αξιωματικούς. Η υλοποίηση αυτών των διαδικασιών σημαίνει πως τίθενται σε εφαρμογή μία σειρά πολλαπλών απομακρυσμένων ελέγχων πριν από τη φυσική διέλευση των ευρωπαϊκών γεωγραφικών συνόρων από τους μετανάστ(ρι)ες (στις πρεσβείες των χωρών προέλευσης, τα ταξιδιωτικά γραφεία, τις εταιρείες μεταφορών).

Μετά από όλα αυτά, δεν έχουν απομείνει ασφαλείς διαδρομές μετανάστευσης, αλλά κάτι τέτοιο δεν αποτρέπει τους ανθρώπους από το να μετακινούνται. Κανείς δεν θα επέλεγε να πληρώσει υπέρογκα ποσά για να διασχίσει επικίνδυνα νερά με φουσκωτά σιάφη αν είχε την επιλογή να αγοράσει αεροπορικά ή ακτοπλοϊκά εισιτήρια. Αντίθετα, η αρχιτεκτονική του συστήματος εξαναγκάζει τους πληθυσμούς σε κίνηση να καταφύγουν σε παράνομα κυλώματα. Ουσιαστικά, το ίδιο το ευρωπαϊκό συνοριακό καθεστώς οδηγεί στη συγκρότηση των εγκληματικών οργανώσεων που προσποιείται πως διώκει. Παράλληλα, οι αρχές των κρατών-μελών της Ε.Ε. συλλαμβάνουν τυχαία μετανάστες-οδηγούς σκιαφών –στην πραγματικότητα τους ίδιους τους αιτούντες άσυλο– αμέσως μετά τη διέλευση των συνόρων. Οι μετανάστες-οδηγοί σκιαφών αποτελούν τη δεύτερη μεγαλύτερη «ομάδα» κρατουμένων στην Ελλάδα και επί του παρόντος αριθμούν περισσότερα από 2.000 άτομα. Από την άλλη, η υψηλόβαθμη μαφία δε συλλαμβάνεται σχεδόν ποτέ (δε διερευνάται καν η όποια εμπλοκή της).

Από την εξαίρεση στο καθεστώς εξαίρεσης

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι μεταναστευτικές πολιτικές ήταν πάντοτε εχθρικές για τους ίδιους τους μετανάστ(ρι)ες, αλλά όταν τον Ιούλιο του 2019 η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας ήρθε στην εξουσία, η κατάσταση επιδεινώθηκε δραματικά. Η δεξιά κυβέρνηση εφάρμοσε ένα νέο νόμο αναφορικά με τη μετανάστευση που προκάλεσε τεράστιων διαστάσεων αναμονή στα νησιά του Αιγαίου. Αυτός ο νόμος επιχειρούσε να κατοχυρώσει την Τουρκία ως ασφαλή χώρα για τους αιτούντες άσυλο με απώτερο σκοπό την απόρριψη των περισσότερων αιτημάτων ασύλου ως μη πληρούντων των απαραίτητων προϋποθέσεων. Ενώ εκριεμούσε η έγκριση του νόμου, η κυβέρνηση αποφάσισε να μην εξετάσει καμία αίτηση ασύλου εγκραταλείποντας τους ανθρώπους στα νησιά και αμελώντας τη μεταφορά τους στην ηπειρωτική Ελλάδα. Κατά τη διάρκεια των πρώτων έξι μηνών της διακυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας ο πληθυσμός στον καταυλισμό της Μόριας εκτοξεύτηκε στα ύψη φτάνοντας σχεδόν τα 20.000 άτομα. Μέχρι τον Ιανουάριο του 2020, η Νέα Δημοκρατία και ο Περιφερειάρχης Βορείου Αιγαίου Κώστας Μουτζούρης ήταν έτοιμοι να διαχειριστούν και να κατευθύνουν αυτό το χάλι, το οποίο οι ίδιοι δημιούργησαν. Ο Δήμος κάλεσε σε γενική απεργία και σε διαδήλωση με το σύνθημα «Θέλουμε πίσω τα νησιά μας, θέλουμε πίσω τη ζωή μας» υιοθετώντας κοινή ατζέντα με την ακροδεξιά.

Την ίδια στιγμή που η Δεξιά του νησιού άρχισε να κινητοποιείται το ίδιο έκαναν και όσες και όσοι ζούσαν στο στρατόπεδο της Μόριας. Στις 2 Φεβρουαρίου 2020, χιλιάδες άνθρωποι πραγματοποίησαν πορεία ξεκινώντας από τον καταυλισμό με αίτημα τη βελτίωση των άθλιων συνθηκών διαβίωσης καθώς και τη μεταφορά τους στην ηπειρωτική χώρα και τον τερματισμό των απελάσεων. Η πλειονότητα των ατόμων εμποδίστηκε βίαια στο δρόμο προς τη Μυτιλήνη από διμοιρίες των ΜΑΤ οι οποίες έκαναν χρήση δακρυγόνων, ενώ μερικές εκατοντάδες άνθρωποι μέσω μικρών μονοπατιών κατόρθωσαν να φτάσουν στην πόλη. Με τη σειρά της η αστυνομία τους ανάγκασε να επιστρέψουν στον καταυλισμό. Ως αποτέλεσμα, η συγκεκριμένη ομάδα επιχείρησε κατά την πορεία της επιστροφής της στο camp να περάσει μέσα από το γειτονικό χωριό της Μόριας, όπου σημαντικός αριθμός κατοίκων της περιοχής ανέλαβε δράση για να αποτρέψει το πέρασμά τους. Οι καμπάνες της εκκλησίας χτύπησαν κηρύσσοντας κατάσταση έκτακτης ανάγκης και ο ντόπιος πληθυσμός πραγματοποίησε μία έκτακτη άτυπη συνέλευση εκείνο το βράδυ. Το προαναφερθέν φαινόμενο προκάλεσε μια νέα περίοδο ακροδεξιάς δραστηριότητας στο νησί, καθώς τα μπλόκα και οι περιπολίες στους δρόμους εξαπλώθηκαν κατά τη διάρκεια των επόμενων εβδομάδων με αφετηρία το χωριό της Μόριας και φτάνοντας μέχρι τα σημεία εισόδου και εξόδου της πόλης της Μυτιλήνης. Κατά τη διάρκεια αυτών των συμβάντων, οι ντόπιοι περιπολούσαν και τιμωρούσαν τους μετανάστ(ρι)ες και όσους θεωρούσαν υποστηρικτές τους. Για να είμαστε ακριβείς, αυτή δεν ήταν η πρώτη φορά που βίαια επεισόδια λάμβαναν χώρα στο νησί της Λέσβου. Τον Απρίλιο του 2018 ένας ακροδεξιός όχλος επιτέθηκε εναντίον των μεταναστ(ρι)ών που διαδήλωναν ειρηνικά στην Πλατεία Σαπφούς πετώντας κροτίδες και αντικείμενα και φωνάζοντας ρατσιστικά συνθήματα.

Λίγο αργότερα, η κυβέρνηση έστειλε από την ηπειρωτική Ελλάδα δυνάμεις των Μ.Α.Τ. ώστε να διασφαλίσει μία καθορισμένη περιοχή στο Διαβολόρεμα όπου ένας νέος καταυλισμός μετανασ(ρι)ών θα κατασκευαζόταν. Σε απάντηση στη συγκεκριμένη κυβερνητική απόφαση, υπήρξαν ευρείς αντιρρήσεις στην κατασκευή του camp τόσο από εκείνους που καταδίδιζαν τους καταυλισμούς ως απάνθρωπο χώρο φιλοξενίας μεταναστών και όσους καταδίδιζαν την παρουσία των μεταναστών συνολικά. Ο τρόπος με τον οποίο η κυβέρνηση προσπάθησε να εξασφαλίσει αυτό το έδαφος, δηλαδή με μονάδες ΜΑΤ που έφερε από την ηπειρωτική Ελλάδα και συμπεριφέρονταν σαν κατοχική δύναμη, προκάλεσε ευρεία αντίσταση από όλους τους κοινωνικούς τομείς. Μετά από δύο ημέρες σκληρών αντιπαραθέσεων στον παραλιακό δρόμο έξω από το Μανταμάδο, ντόπιοι –οι περισσότεροι από το αντιμεταναστευτικό στρατόπεδο– επιτέθηκαν στο στρατόπεδο της Παγανής όπου βρίσκονταν τα ΜΑΤ, οδηγώντας στην ταχεία οπισθοχώρησή τους στην Αθήνα. Μετά από αυτή τη νίκη, η ακροδεξιά εστίασε ξανά την προσοχή της στους «εργαζόμενους των ΜΚΟ», τους εθελοντές και τους δημοσιογράφους, οι οποίοι επί μήνες κατηγορούνταν από την κυβερνητική προπαγάνδα για την

παρουσία των μεταναστών στη Λέσβο, οδηγώντας σε μια εντατικοποίηση των επιθέσεων στους δρόμους και παρενοχλήσεων για τις ακόλουθες εβδομάδες.

Η ένταση κλιμακώθηκε ξανά την 1η Μαρτίου 2020 όταν ο Ερντογάν προσπάθησε να κάνει επίδειξη δύναμης, ανακοινώνοντας ότι τα σύνορα της Τουρκίας ήταν ανοιχτά για να περάσουν οι μετανάστες. Οι μετανάστες έγιναν πόνι σε ένα πολιτικό παιχνίδι μεταξύ Τουρκίας και ΕΕ. Εν τω μεταξύ, η Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έχοντας δημιουργήσει μια νέα ατζέντα για την «Προστασία του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής μας», ανακοίνωσε ότι η Ελλάδα είναι πλέον «η ασπίδα της Ευρώπης». Η Ελλάδα, ανακηρύσσοντας τις μεταναστευτικές ροές ως «ασύμμετρη απειλή», άρχισε να χρησιμοποιεί ακόμη πιο ακραίες μεθόδους: τη δολοφονία του Mohammed Gulzar από ελληνικά στρατεύματα στα σύνορα του Έβρου την αναστολή του δικαιώματος υποβολής αίτησης για άσυλο και συνεπώς τη Σύμβαση της Γενεύης· και τη συστηματική χρήση των επαναπροωθήσεων. Τις επόμενες εβδομάδες, οι μετανάστες που έφτασαν στο νησί κλείστηκαν στο λιμάνι της Μυτιλήνης, τέθηκαν υπό κράτηση σε πολεμικά πλοία ή κρατήθηκαν στα ανοιχτά κοντά στο σημείο απόβασης τους στο νησί για μέρες. Οι εγκληματικές φιλοξενίες μεταναστών κάηκαν και μια ομάδα φασιστών στη Θερμη επιχείρησε να επαναπροωθήσει μια λέμβο φωνάζοντας συνθήματα ρατσιστικής βίας. Για λίγες μέρες το νησί έγινε διεθνής κόμβος για τους Ευρωπαίους φασίστες που προσπαθούσαν να προασπίσουν τον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής τους, οι οποίοι σύντομα κατάλαβαν ότι υπήρχε αντιφασιστική αντίσταση στο νησί όταν κατέληξαν με ματωμένη μύτη.

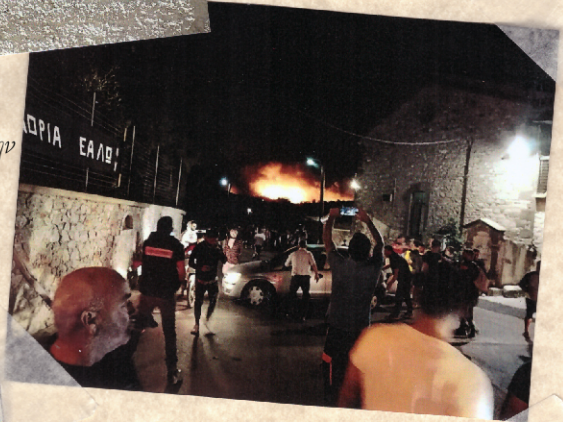

Κατά τη διάρκεια αυτών των μηνών, μια σειρά από εθνικιστικά αφηγήματα συγκεντρώθηκαν:

ότι ο ελληνικός λαός, ιδιαίτερα οι κάτοικοι στα νησιά του βόρειου Αιγαίου και οι κάτοικοι του χωριού της Μόριας, ήταν υπό πολιορκία,

ότι η Ελλάδα δέχτηκε επίθεση από την Τουρκία, τον παλιό της εχθρό,

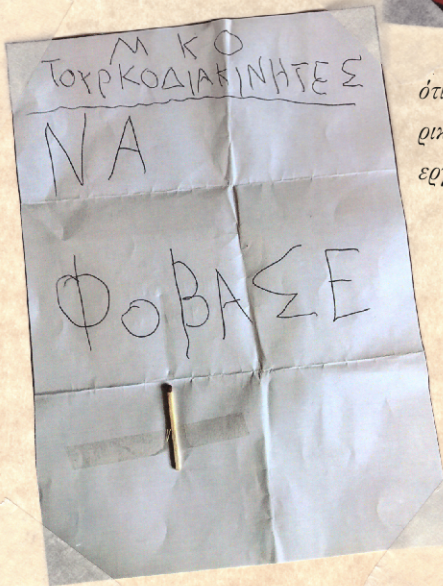
ότι οι μετανάστες αποτελούσαν δημογραφική και πολιτιστική απειλή για αυτόν τον πολιορκημένο πληθυσμό,

ότι η άριξή τους υποβοηθήθηκε από έναν εσωτερικό εχθρό, λαθρεμπόρους που μεταμφιέζονταν σε εργαζόμενους των ΜΚΟ

και ότι η Ελλάδα, ως ασπίδα της Ευρώπης, θα πρέπει να είναι έτοιμη να λάβει ακραία μέτρα για να σταματήσει τις μεταναστευτικές ροές που στέλνει ο Ερντογάν.

Ενώ οι αντιδραστικοί «πολίτες» άρχισαν να παίρνουν την κατάσταση στα χέρια τους, το ίδιο έκαναν και η αστυνομία και το Λιμενικό, ξεπερνώντας τα όρια του προηγουμένως αποδεκτού.

Στα μέσα Μαρτίου 2020 ξεκίνησε το lockdown για τον Covid-19 στην Ελλάδα. Ενώ για τον γενικό πληθυσμό τα μέτρα χαλάρωσαν με την πάροδο του χρόνου, οι μετανάστες που ζούσαν στον καταυλισμό της Μόριας αντιμετώπισαν μόνιμο lockdown. Για όσους ζούσαν εκεί, ήταν σαφές ότι το lockdown δεν αφορούσε ποτέ την υγεία τους, αλλά τον περιορισμό και την απομόνωσή τους. Ο καταυλισμός ήταν υπερπλήρης και οι συνθήκες διαβίωσης, που δεν ήταν ποτέ αποδεκτές, έγιναν ακόμη χειρότερες καθώς κλιμακώνονταν οι εντάσεις. Κατά τη διάρκεια αυτών των μηνών, οι κάτοικοι των γειτονικών χωριών έλεγχαν την έξοδο των μεταναστών από τον καταυλισμό: οι κάτοικοι των χωριών πυροβόλησαν έναν άνδρα στην πλάτη επειδή διέσχισε το χωράφι τους, ένας άλλος κάτοικος έδιωξε μετανάστη από τη γη του κυνηγώντας τον με μηχανήμα ενώ έλαβε χώρα εμπρησμός σε εγκαταλελειμμένο κτίριο που βρισκόταν υπό κατάληψη από μετανάστες. Οι χωρικοί άρχισαν ακόμη και να κυνηγιούνται μεταξύ τους, όταν ένας αγρότης πυροβόλησε τον γείτονά του αφού τον μπέρεψε με μετανάστη. Στοχοποίησαν επίσης τον καταυλισμό ως δομή, προσπαθώντας να εμποδίσουν το άνοιγμα μιας νέας ιατρικής εγκατάστασης.

Το Σεπτέμβριο του 2020 κήριε ο καταυλισμός της Μόριας. Ακόμη και τη νύχτα της πυρκαγιάς, οι άνθρωποι που έφυγαν από τον καταυλισμό παρενοχλήθηκαν και δέχτηκαν επιθέσεις στους δρόμους του χωριού. Κάποιοι ντόπιοι έκλεισαν τον δρόμο και έστειλαν κόσμο πίσω στον καταυλισμό που φλεγόταν. Παρά την τεράστια έκταση της πυρκαγιάς δεν υπήρξαν θύματα από όσο γνωρίζουμε. Η Μόρια αναβίωσε μέσα από τις στάχτες της: μέσα σε λίγες εβδομάδες χτίστηκε η «προσωρινή» δομή στο Μαυροβούνι και οι άνθρωποι, αφού είχαν αποκτήσει για άλλη μια φορά την ελπίδα να εκιενωθούν από το νησί, αναγκάστηκαν να μπου και να κλειστούν ξανά μέσα. Έξι νεαροί άνδρες από το Αφγανιστάν κατηγορήθηκαν για την έναρξη της πυρκαγιάς και κρίθηκαν

ένοχοι πριν καν γίνει η δίκη, όταν ο Υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου Νότης Μηταράκης ανακοίνωσε στο CNN ότι «ο καταυλισμός πυρπολήθηκε από έξι Αφγανούς πρόσφυγες οι οποίοι συνελήφθησαν». Αυτοί οι νεαροί άνδρες, οι 6 της Μόριας, ήταν αποδιοπομπαίοι τράγοι για τη θεαματική αποτυχία της ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής.

Οι εντάσεις στο νησί έκτοτε έχουν ηρεμήσει. Ορισμένοι από τους δράστες πλέον μετανιώνουν που έφεραν την ταμπέλα του φασίστα πάνω τους, ενώ άλλοι είναι χαρούμενοι που το κράτος κάνει αυτό που ήθελαν από πάντοτε. Ένα νέο στρατόπεδο στη Βάστρια που υποτίθεται ότι θα ανοίξει μέχρι τα τέλη του 2023, είναι πλέον ευρέως αποδεκτό ακόμη και για εκείνους που προηγουμένως ήταν αντίθετοι. Ο καταυλισμός της Βάστριας χτίζεται στη μέση του πουθενά, σε ένα πευκοδάσος με υψηλό κίνδυνο πυρκαγιών. Υποχωρεί στην πανευρωπαϊκή αεροδεξιά απαίτηση ότι οι μετανάστες, αν αποδεχτούμε ότι πρέπει να βρίσκονται καν στην Ευρώπη, θα πρέπει να μένουν αόρατοι και να τους απαγορεύεται η πρόσβαση στην κοινωνία.

Η ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ ΔΙΝΕΙ ΕΝΤΟΛΗ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΚΤΟΦΥΛΑΚΗ ΔΟΛΟΦΟΝΕΙ

Όλα αυτά προετοίμασαν το έδαφος πάνω στο οποίο τα κρατικά εγκλήματα όπως οι επαναπροωθήσεις, είναι ευπρόσδεκτα (ή τουλάχιστον ανεκτά) ως αναγκαίο μέτρο.

Ποιος από τους γείτονές μας είναι δολοφόνος;

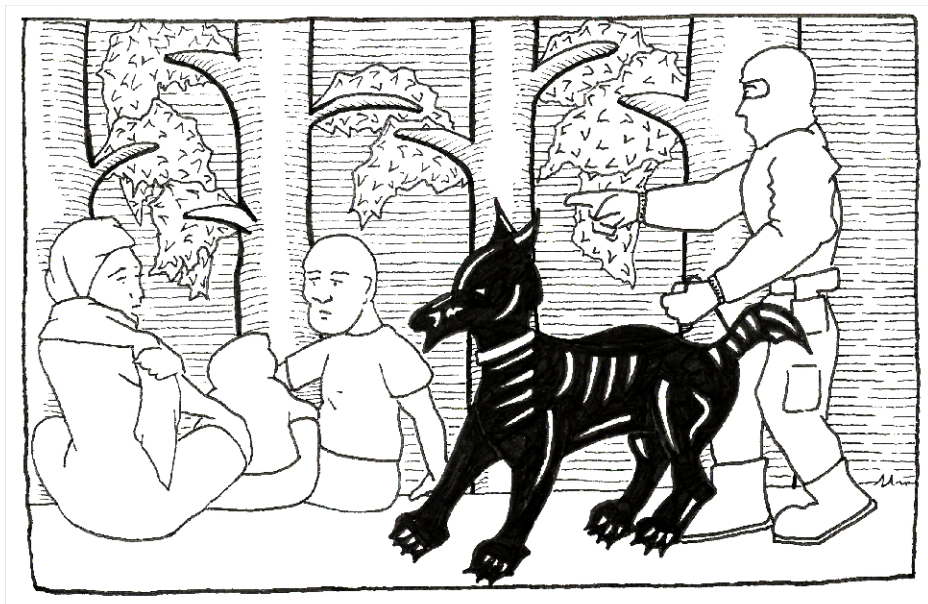
Οι επαναπροωθήσεις χρησιμοποιούνταν ακόμη και πριν από την έναρξη της λεγόμενης προσφυγικής κρίσης. Ωστόσο, επί Νέας Δημοκρατίας έχουν γίνει το βασικό εργαλείο διαχείρισης του μεταναστευτικού. Το ελληνικό κράτος αρνείται ρητά ότι χρησιμοποιεί πρακτικές, όπως οι επαναπροωθήσεις, ενώ την ίδια στιγμή ισχυρίζεται ότι -υποθετικά- η χρήση τους θα ήταν νόμιμη, διότι στόχος είναι η προστασία των εθνικών και ευρωπαϊκών συνόρων με κάθε μέσο. Τα ψέματα είναι προς όφελος του ευρωπαϊκού ακροατηρίου του, για να έχουν την συνείδηση τους καθαρή. Ταυτόχρονα, όμως, οι επαναπροωθήσεις στέλνουν ένα πολύ άμεσο μήνυμα σε ένα διαφορετικό ακροατήριο, σε όσους δηλαδή θα επιχειρούσαν να εισέλθουν στην ΕΕ: μην το επιχειρήσετε καν.

Μιλώντας για τις επαναπροωθήσεις στο Αιγαίο αναφερόμαστε στη βίαιη απαγωγή ανθρώπων είτε από τη θάλασσα είτε από τη στεριά:

Στη θάλασσα, ένα σκάφος της Ελληνικής Ακτοφυλακής, συχνά με την υποστήριξη της Frontex, αναχαιτίζει μια βάρκα που μεταφέρει μετανάστες στα ελληνικά ύδατα και την ωθεί στα τουρκικά χωρικά ύδατα. Μερικές φορές οι άνθρωποι παραλαμβάνονται από μικρά σκάφη και εγκαταλείπονται σε φουσκωτές σωσίβιες σκευές,

Στην ξηρά, οι αρχές κυνηγούν τους μετανάστες που κρύβονται στα δάση των νησιών, τους συλλαμβάνουν, μερικές φορές τους κλέβουν, τους χτυπούν ή τους περνούν χειροπέδες, πριν τους εγκαταλείψουν στη θάλασσα μέσα σε φουσκωτές σκεδίες, για να τους περισυλλέξει η τουρκική ακτοφυλακή, αν είναι τυχεροί. Οι διαλυμένες οικογένειες, διαλύονται ακόμη περισσότερο: τα παιδιά χωρίζονται από τους γονείς τους (γνωρίζουμε περιπτώσεις όπου οι γονείς παρέμειναν στη Λέσβο, ενώ τα παιδιά τους απωθήθηκαν πίσω στην Τουρκία, ή το αντίστροφο), ή μέλη της οικογένειας χάνονται στη θάλασσα.

Έχουμε δει μια σειρά από βίαιες πρακτικές. Άνθρωποι έχουν εγκαταλειφθεί σε ακατοίκητα νησιά. Αν και αυτό συμβαίνει κυρίως στις νησίδες των συνόρων του Έβρου, έχουν υπάρξει επίσης αναφορές για εγκατάλειψη ανθρώπων σε ακατοίκητα νησιά του Αιγαίου. Άνθρωποι έχουν ακόμη και πεταχτεί απευθείας στη θάλασσα, συνήθως χωρίς σωσίβια και μερικές φορές με χειροπέδες. Τουλάχιστον τρεις άνθρωποι έχουν πεθάνει με αυτή τη μέθοδο.

Οι πρακτικές αυτές έχουν ως κοινό σημείο, ότι στερούν το δικαίωμα να ζητήσει κανείς άσυλο και άλλα θεμελιώδη δικαιώματα, μέσω της χρήσης βίας. Οι επαναπροωθήσεις είναι από μόνες τους βίαιες. Αλλά η ύπαρξή τους εκτός νόμου, έχει δημιουργήσει μια δυναμική, στην οποία οι δράστες αισθάνονται ελεύθεροι να τρέφουν τις σαδιστικές παρορμήσεις τους χωρίς να φοβούνται επιπτώσεις. Οι άνθρωποι που απωθήθηκαν περιγράφουν, για παράδειγμα:

- να τους σπρώχνουν το πρόσωπο, στο σώμα ενός νεκρού σκύλου και να τους ρωτούν "σας αρέσει να είστε στην Ευρώπη τώρα;".
- οι γυναίκες γδύνονται μπροστά σε όλη την ομάδα, παρενοχλούνται, ακόμη και βιάζονται
- να τις εγκαταλείπουν γυμνές
- να ξυλοκοποούνται άγρια
- να τους κάνουν ηλεκτροσόκ.
- διάφορες άλλες πρακτικές που αποσκοπούν στον εξευτελισμό των θυμάτων και στη διασκέδαση των δραστών.

Εν τω μεταξύ, η ακραία βία υπηρετεί επίσης τον σκοπό, της τρομοκράτησης των ανθρώπων, που δεν έχουν φτάσει ακόμα στη χώρα, προκειμένου να τους αποθαρρύνουν από το να έρθουν.

Ενώ υπάρχουν πολλά αποδεικτικά στοιχεία, για την ύπαρξη των επαναπροωθήσεων, υπάρχουν πολλά αναπάντητα ερωτήματα σχετικά με το ποιος τις πραγματοποιεί. Δεν γνωρίζουμε τη συγκεκριμένη οργανωτική τους ταυτότητα - πρόκειται για παραστρατιωτική ομάδα; Είναι αξιωματικοί του Λιμενικού Σώματος; Ωστόσο, γνωρίζουμε ότι είναι Έλληνες (κυρίως) και ότι είναι οπλισμένοι. Γνωρίζουμε ότι η FRONTEX και η Ελληνική Αιτοφυλακή είναι ενήμεροι και εμπλέκονται. Γνωρίζουμε ότι οι μετανάστες έχουν εκβιαστεί, για να βοηθήσουν στην εκτέλεση των επαναπροωθήσεων.

Ζούμε ανάμεσα στους δράστες. Ένας στρατός μασιχοφόρων που δεν φοβάται να δείξει τα όπλα του στους ντόπιους, ούτε στην αστυνομία που δεν επεμβαίνει.

ΠΟΙΟΣ ΑΠΟ ΑΥΤΟΥΣ

ΕΧΕΙ ΣΚΟΤΟΣΕΙ;

Επαναπροωθήσεις και κερδοσκοπία

Το καθεστώς των συνόρων είναι πολύ κερδοφόρο. Πρώτον, τα σύνορα απαιτούν τεχνολογία: επιτήρηση, φράχτες, σιάφη, όπλα και άλλο εξοπλισμό, όπως οι σωσίβιες σχεδίες που χρησιμοποιούνται στις επαναπροωθήσεις, μαζί με το προσωπικό για τη λειτουργία όλων αυτών. Συχνά οι ίδιες εταιρείες που παρέχουν τον συνοριακό μηχανισμό συμμετέχουν επίσης στην αποσταθεροποίηση-φτωχοποίηση των χωρών, από τις οποίες φεύγουν οι άνθρωποι.

Ο πιο φθηνός από όλον αυτόν τον εξοπλισμό, είναι οι περιβόητες σωσίβιες λέμβοι. Σύμφωνα με την τουρκική ακτοφυλακή, τους δύο πρώτους μήνες του 2023, εκτιμάται ότι χρησιμοποιήθηκαν 56 σωσίβιες λέμβοι σε επαναπροωθήσεις. Αυτές οι σωσίβιες λέμβοι κοστίζουν περισσότερο από 1.000 ευρώ η καθεμία. Η Lalizas, μία από τις εταιρείες που τις πωλούσε, θα είχε εισπράξει πάνω από 56.000 ευρώ σε δύο μήνες. Μπορούμε να υποθέσουμε ότι το Ελληνικό Λιμενικό Σώμα, έχει πλέον μια καλή έμπυση στις μαζικές αγορές... Αλλά σε κάθε περίπτωση φροντίζουν να μειώνουν το κόστος, γεμίζοντάς τες, με έως και τριπλάσιο αριθμό ανθρώπων από αυτό που επιτρέπεται, ή ακόμα ρίχνοντας τους κατευθείαν στη θάλασσα, αν είναι λίγοι και μια σωσίβια λέμβος δεν φαίνεται να αξίζει τον κόπο.

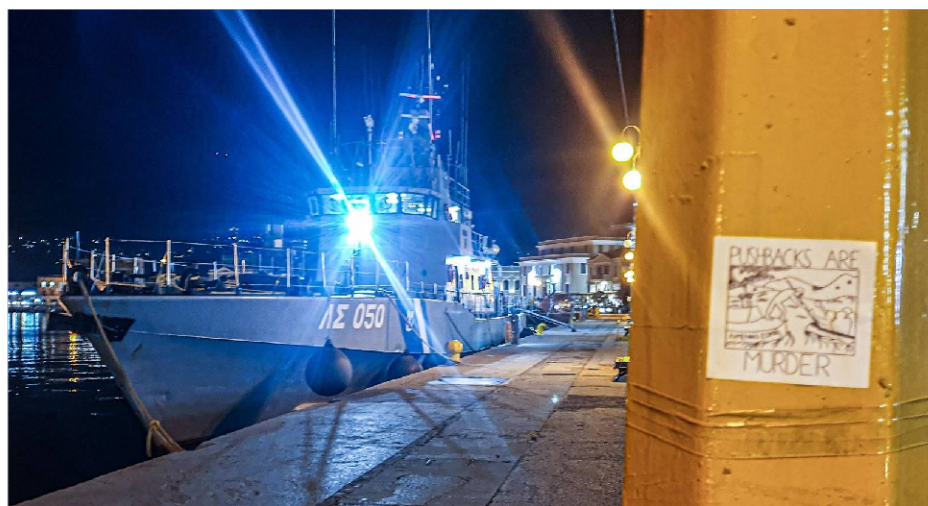
Το καθεστώς των συνόρων δημιουργεί επίσης μια σιωδή οικονομία γύρω από τα σύνορα, το λαθρεμπόριο για παράδειγμα, η οποία δικαιολογεί περαιτέρω επενδύσεις στον έλεγχο των συνόρων. Ακόμη και οι αστυνομικοί παίρνουν μερίδιο. Οι ληστείες χρημάτων, κινητών τηλεφώνων και κάθε είδους πολύτιμων αντικειμένων που μεταφέρουν οι μετανάστ(ρι)ες, είναι συνήθως πρακτική και αποτελούν τακτικό συμπλήρωμα στο εισόδημά τους. Μια εκτίμηση των ερευνητών είναι ότι τα τελευταία έξι χρόνια, μόνο στην περιοχή του Έβρου, έχουν κλαπεί από τους αστυνομικούς μεταξύ 2,2 και 2,8 εκατομμυρίων ευρώ από τους μετανάστ(ρι)ες κατά τη διάρκεια των επαναπροωθήσεων. Γνωρίζουμε ότι το ίδιο γίνεται και στα νησιά.

Το καθεστώς των συνόρων είναι σαφώς κερδοφόρο, αλλά το κέρδος δεν είναι ο μοναδικός του σκοπός. Για να προσδώσουν αξιοπιστία και ακεραιότητα στις πολιτικές τους για τη μετανάστευση και το άσυλο, τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα διαθέτουν δισεκατομμύρια ευρώ για την οχύρωση των συνόρων και τη δαιμονοποίηση της παράτυπης μετανάστευσης. Τα κράτη μέλη δηλώνουν, ότι η μετανάστευση αποτελεί απειλή για την κυριαρχία, την ταυτότητα και την εθνική ασφάλεια. Η χρήση αυτής της ρητορικής, δεν αποτελεί νέα τάση ή πολιτικό προσανατολισμό- μάλλον, αποτελεί ενίσχυση της δυναμικής που έχει συνοδεύσει τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Από τη συμφωνία του Σένγκεν (1985), ο έλεγχος των εξωτερικών συνόρων συνδέεται στενά με τη διαφύλαξη της εσωτερικής ασφάλειας και την προστασία της ευρωπαϊκής κοινότητας από εξωτερικές απειλές. Η σύνδεση της μετανάστευσης με μια "εξωτερική απειλή" δεν είναι αθώα και έχει σοβαρές συνέπειες: όσο οι αρχές παρουσιάζουν τη μετανάστευση ως "απειλή", δεν θα χρειάζεται να εξηγήσουν τις παρατυπίες στις διαδικασίες απέλασης των μεταναστών, ούτε την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που υφίσταται αυτή η ομάδα.

Ζώντας στη σκηνή ενός εγκλήματος

Δεν αρκεί απλώς να ασκούμε κριτική στις απάνθρωπες πρακτικές του Όρμπαν, της Μερόνι και του Μητσοτάκη. Πρέπει να κατανοήσουμε ότι η στρατιωτικοποίηση των συνόρων και τα κέντρα κράτησης που περιβάλλονται από συρματοπλέγματα είναι εξ ορισμού μη συμβατά με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι προτάσεις του Σαλβίνι δε διαφέρουν σε τίποτα από αυτό που έκανε ο «προοδευτικός» Πέδρο Σάντσεθ στη Μελγία το 2022, στέλνοντας το στρατό να αντιμετωπίσει άοπλους ανθρώπους. Τα σύνορα είναι από τη φύση τους εργαλεία για την προώθηση των διακρίσεων και του ρατσισμού. Γι' αυτό, ο δημόσιος λόγος των ευρωπαϊκών προοδευτικών κομμάτων έχει δύο πρόσωπα όσον αφορά στη διαχείριση των συνόρων. Στην πραγματικότητα, τα εν λόγω πολιτικά μορφώματα θα πρέπει να επιλέξουν: αν δεν υποστηρίζεις την ελευθερία της μετακίνησης, υποστηρίζεις το συνοριακό καθεστώς και συνακόλουθα τις παρανοϊκές και μιλιταριστικές πολιτικές ασφαλείας του. Ήρθε ο καιρός να αντισταθούμε.

Οι επαναπροωθήσεις δεν επηρεάζουν μόνο τους μετανάστες και τις μετανάστριες. Πρέπει να αναρωτηθούμε τις επιπτώσεις που ενέχουν για μία κοινωνία που ζει στον τόπο ενός εγγλήματος, το οποίο οι αρχές –είτε ελληνικές είτε ευρωπαϊκές– αρνούνται.

Μας λένε τόσο απογαύλιπτα φέματα, όμως βλέπουμε τις αποδείξεις παντού γύρω μας. Τα αυτοκίνητα χωρίς διακριτικά που διασχίζουν τα παραθαλάσσια χωριά μέσα στη νύχτα, τους μετανάστ(ρι)ες που βρίσκονται δεμένοι και δεμένες με χειροπέδες στα δάση και τα πτόματα που ξεβράζονται στις ακτές.

Η βία έχει γίνει αποδεκτή ως αναγκαιότητα και η καταμέτρηση των δολοφονιών θεωρείται από κάποιους στο νησί μας ως το τίμημα που πρέπει να πληρώσει κανείς για μια ήσυχη ζωή.

Αυτές οι μεταναστευτικές πολιτικές διαμορφώνουν τις κοινωνίες στις οποίες ζούμε. Με το να αγνοούμε τις επαναπροωθήσεις, αφήνουμε το φασισμό να εισχωρεί στην καθημερινή μας ζωή και να κανονικοποιείται η ακραία βία.

Η κατάσταση στα σύνορα είναι θλιβερή. Ενώ άνθρωποι βασανίζονται και απάγονται μπροστά στα μάτια μας, εμείς βρισκόμαστε σε μια θέση στην οποία αισθανόμαστε ότι απλά πρέπει να αποδείξουμε ότι οι επαναπροωθήσεις λαμβάνουν χώρα. Κάναμε ενημερωτικές συναντήσεις και παρεμβάσεις σε δημόσιους χώρους, μοιράσαμε φυλλάδια, κολλήσαμε αφίσες σε κάθε τοίχο της πόλης, δημοσιεύσαμε κείμενα και οργανώσαμε μια διαδήλωση. Όλο το νησί θα έπρεπε να το γνωρίζει πλέον. Οι άνθρωποι όμως προτιμούν να αγνοούν τα γεγονότα, καθώς τη στιγμή που θα επιστήσουν την προσοχή τους σε αυτά θα πρέπει να δράσουν. Και πολύ λίγοι άνθρωποι είναι πρόθυμοι να το κάνουν. Αυτή τη στιγμή μόνο κάποιες οργανώσεις προσπαθούν να υποστηρίξουν τους ανθρώπους που φτάνουν, σε συνδυασμό με μια μεγάλη ιατρική Μ.Κ.Ο που προστατεύεται από τη φήμη της καθώς και από τον ιδιαίτερο πολιτικό ρόλο που ενσαρκώνει. Ο αριθμός των ανθρώπων που επαναπροωθούνται από τα νησιά αποδεικνύει ότι κάτι τέτοιο δεν είναι αρκετό. Ούτε οι Μ.Κ.Ο, ούτε οι ιδιώτες θα διακινδυνεύσουν να ποινικοποιηθούν. Ακόμα και πολλοί από τους πιο οργανωμένους «συντρόφους» μας θεωρούν ότι το θέμα δεν είναι αρκετά σημαντικό. Κάποιοι μπορεί να πιστεύουν ότι ο αγώνας γύρω από το μεταναστευτικό είναι ένα ανθρωπιστικό ζήτημα και όχι πολιτικό. Αγνοούν το γεγονός ότι η εκτεταμένη βία στα σύνορα είναι μια από τις μεγαλύτερες εκφάνσεις του φασισμού σήμερα.

Ο αγώνας ενάντια στις επαναπροωθήσεις είναι αγώνας ενάντια στην κρατική καταπίεση.

Ο αγώνας κατά των επαναπροωθήσεων είναι αγώνας κατά του αυταρχισμού.

Ο αγώνας ενάντια στις επαναπροωθήσεις είναι αγώνας ενάντια στο φασισμό.

Αυτός πρέπει να είναι ο κεντρικός άξονας του κινήματός μας.

Οπότε, ας αναρωτηθούμε όλες, όλα και όλοι μαζί τι μπορούμε να κάνουμε.

Ανοιχτή συνέλευση ενάντια στη Συνοριακή Βία στη Λέσβο – Μάιος 2023

Το 2022, 27.984 άνθρωποι επαναπροωθήθηκαν από τα ελληνικά χωρικά ύδατα. 326 άνθρωποι έχουν πεθάνει ή αγνοούνται στην προσπάθεια τους να φτάσουν στην Ελλάδα μέσω της Ανατολικής Μεσογείου ξεινώντας από την Τουρκία. Αυτός είναι σχεδόν ο τριπλάσιος αριθμός σε σχέση με το 2021.**

27984

Πόσοι άνθρωποι πέθαναν εξαιτίας των άμεσων συνεπειών της βίας που υφίστανται κατά τη διάρκεια μιας επαναπροώθησης; Από την έκθεσή τους σε δυσμενείς καιρικές συνθήκες, όπως ο παγετός στα δάση τη στιγμή που πρέπει να κρυφτούν από τους μασκοφόρους άνδρες που τους κυνηγάνε; Από τα πολύνεκρα ναυάγια που συνέβησαν εξαιτίας της χάραξης όλο και πιο επικίνδυνων μεταναστευτικών οδών; Τουλάχιστον 14 θάνατοι έχουν αναφερθεί ως άμεσο αποτέλεσμα της πρακτικής των επαναπροωθήσεων.*

ΟΙ ΕΠΑΝΑΠΡΟΩΘΗΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΔΟΛΟΦΟΝΙΕΣ

** Σύμφωνα με την Έκθεση Αρμοστεία του Ο.Η.Ε για τους πρόσφυγες.

* Σύμφωνα με την Τουρκική Αιτοφυλακή.

Περαιτέρω μέσα ενημέρωσης και πληροφορίες για τη βία στα σύνορα και τις επαναπροωθήσεις.

Al Jazeera, 'The shadow army' (November 2022),
<https://www.youtube.com/watch?v=2-AvYyyVP98>

Border Violence Monitoring Network, borderviolence.eu

Community Peacemaker Teams, 'Incarcerating the Marginalised' (November 2020),
<https://cpt.org/wp-content/uploads/Incarcerating-the-Marginalized-Report-20201.pdf>

Kino Mosaik, 'What is a Pushback?' (January 2023),
https://www.youtube.com/watch?v=pnqKfvqr_Yk

Lighthouse Reports, 'Frontex: the EU pushback agency' (May 2022),
<https://www.lighthousereports.com/investigation/frontex-the-eu-pushback-agency/>

Forensic Architecture, 'Drift-backs in the Aegean Sea' (July 2022),
<https://forensic-architecture.org/investigation/drift-backs-in-the-aegean-sea>

Solomon Magazine, 'The Great Robbery' (March 2023),
<https://wearesolomon.com/mag/format/investigation/the-great-robbery-during-illegal-pushbacks-in-greece-refugees-are-robbed-by-border-guards/>

Solomon Magazine, 'Surviving hell in Samos' (April 2023),
<https://wearesolomon.com/mag/format/investigation/surviving-hell-in-samos-beaten-robbed-and-pushed-back-from-greek-paradise/>

ανοικτή συνέλευση ενάντια
στη Λέσβο
στη συνοριακή βία

